

Аб літаратурным і выдавецкім жыцці за круглым сталом разважалі начальнік упраўлення выдавецкай і паліграфічнай дзейнасці Міністэрства інфармацыі Алена ПАЎЛАВА, дырэктар выдавецтва «Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі» Уладзімір АНДРЫЕВІЧ, дырэктар выдавецтва «Беларусь» Сяргей ПЕШЫН, начальнік гандлёвага аддзела ААТ «Белкніга» Святлана ГУК і дырэктар «Акадэмічнай кнігі» Вольга ГЛУХОЎСКАЯ.



8

7 лютага 2018 г.

ЗВЯЗДА

САКРЭТЫ

«ЗВЯЗДА»:

— *Наша гутарка адбываецца напярэдадні XXV Мінскай міжнароднай кніжнай выстаўкі-кірмашу. Як думаеце, наколькі падобныя мерапрыемствы спрыяюць папулярнасці кнігі? Можа быць, іх наведваюць кнігалюбы, якія і без таго цікавяцца літаратурай? Менавіта на іх скіравана праца стэндаў або ўдаецца завабіць чытача, далёкага ад літаратурных колаў?*

Уладзімір Андрыевіч:

— Выстаўка — гэта прэзентацыя кнігі. І любую форму такога прадстаўлення я лічу станоўчай. Тым больш можна арыентавацца на лічбы — на выстаўцы 2017 года мы прадалі ў два разы больш кніг, чым на папярэднюю — і гэта шмат пра што сведчыць. Да таго ж цікава паглядзець, якія кнігі прадстаўляюць нашы суседзі з іншых краін. У той жа час мы маем магчымасць паказаць ім беларускія кнігі — і такім чынам нашы выданні, магчыма, могуць трапіць за мяжу. Падчас такіх выставак праводзяцца літаратурныя сустрэчы і сімпозіумы, ладзяцца выдавецкія пляцоўкі, дзе кнігавыдаўцы і кнігагандляры сустракаюцца, дыскусуюць і выпрацоўваюць стратэгіі.

Дарэчы, мяне вельмі ўразілі кніжныя выстаўкі ў Вільнюсе і Бялградзе: гэта былі падзеі для ўсяго горада, усёй краіны — паўсюль вялікія плакаты, білборды з заклікамі чытаць. На іх прыходзілі і прыезджалі цэлымі класамі, школамі. Мабыць, на такія мерапрыемствы, каб зацікавіць пакаленне, якое падростае, варта запрашаць і нашых школьнікаў. Няхай хача б мінскія дзеці завіталі на кніжны кірмаш, хоць і за кошт урокаў па літаратуры ці мове.

Алена Паўлава:

— Варта дадаць, што кніжныя выстаўкі за мяжой — у асноўным платныя. І білеты каштуюць досыць дорага. На нашу Мінскую міжнародную кніжную выстаўку ўваход бясплатны. Мы запрашаем усіх мінчан і гасцей сталіцы далучыцца да яе. Паверце, будзе вельмі цікава. Зараз рыхтуецца праграма, якая прадугледжвае мноства мерапрыемстваў, прэзентацый, сустрэч з аўтарамі.

Сёлета ганаровым госцем будзе Сербія, а цэнтральным экспанентам — Казахстан. Таксама чакаецца шырокі ўдзел кнігавыдаўцоў з Расіі, Германіі, Вялікабрытаніі, ЗША, Кітая з цікавай прэзентацыйнай праграмай і прадстаўленнем новых кніг.

Стала ўжо традыцыйным праводзіць у рамках выстаўкі міжнародны сімпозіум літаратараў «Пісьменнік і час» (сёлета ён будзе чацвёртым па ліку) з запрашэннем знакавых пісьменнікаў блізкага і далёкага замежжа. Сваю згоду на ўдзел у сёлетнім сімпозіуме ўжо пацвердзілі пісьменнікі з Расіі, Украіны, Сербіі, Казахстана, Кітая, Англіі, Чэхіі, Літвы, Арменіі, Кыргызстана, Малдовы, Пакістана, Польшчы, Румыніі, Славакіі, Францыі, Латвіі. Падчас сімпозіума пройдзе семінар літаратараў-перакладчыкаў, арганізаваны Міністэрствам інфармацыі ва ўзаемадзейнасці з Міжнародным фондам гуманітарнага супрацоўніцтва краін-удзельніц СНД у рамках рэалізацыі міжнароднага гуманітарнага праекта «Мінская ініцыятыва», а таксама літаратурная дыскусія маладых пісьменнікаў, арганізаваная пры падтрымцы Пастаяннага камітэта Саюзнай дзяржавы.

На выстаўцы адбудзецца ўзнагароджанне пераможцаў конкурсу маладых літаратараў «Першацвет», арыентаванага на пошук, раскрыццё і падтрымку маладых таленавітых аўтараў, які адкрывае новыя імёны ў літаратуры. Творчасці маладых аўтараў будзе прысвечана і прэзентацыя ў рамках выстаўкі зборніка «Першацвет», выпушчанага па выніках конкурсу, а таксама кнігі Станіславы Умец «Сэрца Сакрэ: фэнтэзі», якая адкрыла новую серыю выдавецтва «Мастацкая літаратура» «Час XXI».

На нацыянальным стэндзе Беларусі ў дні работы выстаўкі будуць арганізаваны шматлікія сустрэчы з аўтарамі, выдаўцамі, мастакамі, прэзентацыі новых кніг, круглыя сталы, аўтограф-сесіі, іншыя мерапрыемствы. Тут жа адбудзецца ўрачыстая цырымонія ўзнагароджвання пераможцаў 57-га Нацыянальнага конкурсу «Мастацтва кнігі». Будзе таксама арганізаваны шырокі продаж новых кніг беларускіх кнігавыдаўцоў. Так што, мне здаецца, кожны, хто завітае на выстаўку, знойдзе для сябе штосьці цікавае і карыснае.

КАБ ГОДНА ПРАДСТАВІЦЬ ТВОР

«ЗВЯЗДА»:

— *Мы жывём у XXI стагоддзі. Кнізе даводзіцца канкуруваць з інтэрнэтам, тэлебачаннем, тэатрам. Відэа, што выпускаць кніжную прадукцыю ў такі час не вельмі проста. Ці ёсць сёння дзейсныя сродкі папулярнасці кнігі?*

Святлана Гук:

— Практыкуюцца розныя спосабы прасоўвання. Гэта сустрэчы, прэзентацыі, аўтограф-сесіі, рэклама ў сацыяльных сетках. Таксама рэклама па тэлебачанні і на мясцовым радыё. Асабліва ў невялікіх гарадах рэкламай на радыё карыстаюцца надзвычай часта. У апошні час кнігавыдаўцоў пачалі часцей запрашаць на тэлебачанне, да ўдзелу ў ток-шоу.

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Вольга Глухоўская:

— Маркетынг кніжных выданняў праз сацыяльныя сеткі — вельмі дзейсны спосаб рэкламы. Але для таго, каб гэта рабіць, у ідэале патрэбен асобны спецыяліст — які б «жыў» у сацыяльных сетках, збіраў «лайкі», падпісчыкаў, чытаў інфармацыю і вёў перапіску. Калі хтосьці не будзе гэтага рабіць на пастаяннай аснове, працэс спыніцца.

Вельмі эфектыўнай рэкламай з'яўляецца размяшчэнне інфармацыі пра новыя выданні на вітрынах дзвюх крам «Акадэмічнай кнігі». Вітрыны выдаўцам мы выдзяляем бясплатна.

«ЗВЯЗДА»:

— *Хто займаецца ажыццяўленнем пералічаных метадаў? Гэта аўтар, выдавец ці кнігагандляр?*

Алена Паўлава:

— Павінны займацца ўсе — і аўтар, і выдавецтва, і кніжны гандляр, і бібліятэкі. Павінны быць задзейнічаны прэса і тэлебачанне. Толькі тады пра кнігу даведаюцца, ёю зацікавяцца і, магчыма, купяць.

Святлана Гук:

— Ініцыятыва можа ісці ад любога ўдзельніка гэтага працэсу, а часцей усё адбываецца комплексна. Ёсць, напрыклад, вельмі актыўныя аўтары. Нават выдаючы кнігу за ўласныя грошы, яны гатовы яе рэкламаваць, сустракацца з чытачамі. У Белкнізе ёсць аддзел, які таксама займаецца правядзеннем пэўных сустрэч з аўтарамі, гатовымі ісці на кантакт (але не кожны творца згодны прадстаўляць свой твор).

Алена Паўлава:

— Прытым я не стала б спадзявацца толькі на дзяржаву, якая можа знізіць стаўку ПДВ на кнігі. Паказальны вопыт ААТ «Белкніга», якое з мэтай зніжэння цаны на сацыяльна значную кнігу, выдадзена ў дзяржаўных выдавецтвах, прымяняе гандлёвую надбаўку ў памеры ўсяго пяць працэнтаў.

Вольга Глухоўская:

— Рознічныя сеткі не могуць павышаць кошты, бо многія выданні — і так дарагое задавальненне. Расходы на рэкламу павінны несці ў першую чаргу выдаўцы. У нас сёння адсутнічае сістэма інфармавання чытачоў пра тое, што выйшла тая ці іншая кніга. Калі дзесьці і змяшчаецца такая навіна — часцей за ўсё гэта невялікія выданні, якія не створаць вялікага ажыятажу вакол кніжнага рынку. Калі рабіць рэкламу на нейкіх буйных парталах (я ўжо не кажу пра тэлебачанне), то гэта зусім эканамічна немэтазгодна — вельмі дорага. Нават у Германіі, дзе выдаюць нашмат больш кніг, бо там жыве і больш насельніцтва, не робяць такіх публічных абвестак. Там пакупнікі, як правіла, прывязаны да нейкай канкрэтнай крамы — іх часцей за ўсё інфармуюць з дапамогай смс-расылак. А арганізоўваць пэўныя мерапрыемствы сапраўды лепш усім разам.

Уладзімір Андрыевіч:

— Не зусім пагаджуся. Мне падаецца, што ў нашых заходніх суседзях ужо праходзіць бум інтэрнэту, калі можна так сказаць, новы сучасны носьбіт інфармацыі ўсё больш выкарыстоўваецца не столькі як гульня ці прылада для баўлення вольнага часу, колькі як сродак для самаўдасканалення і для наладжвання больш эфектыўнай працы. Людзі зноў сталі больш цікавіцца кнігай, больш чытаць, а не сёрфінгаваць па інфармацыі ў інтэрнэце, так, як робяць пакуль, на жаль, многія з нас. Між іншым, гэты працэс адбываецца і ў нашым грамадстве. На мінулагодняй Мінскай міжнароднай кніжнай выстаўцы мне надзвычай цёпла рабілася на сэрцы, калі я бачыў бацькоў, якія разам з дзеткамі ішлі на кніжны кірмаш. Мяркую, што так будзе і сёлета. Бо, напэўна ж, кнігавыдаўцы прадставілі і прадставяць тая выданні, якімі цікавяцца людзі. Бо ў кожным разе кніга застаецца — ці то на смартфон, ці на якім-небудзь іншым носьбіце. Не варта ўсю адказнасць па папулярнасці кнігі перакладваць на выдавецтва. Бо кнігавыдаўцы павінны і аўтара цікавага знайсці, і выдаць кнігу добрай якасці пры невялікім кошце (гэта ў савецкія часы выданне асобніка абыходзілася танна, бо былі надзвычай вялікія тыражы). Таму праца па прасоўванні выданняў павінна быць комплекснай. Вельмі важна і патрэбна ў грамадстве падтрымліваць дух чытання, імкненне праз гэта да ведаў і самаадукацыі. Кніга — гэта сацыяльны прадукт, прапаноўваць яго павінны, безумоўна, кнігавыдаўцы, а дапамагаць прасоўваць і сродкі масавай інфармацыі. Людзі, асабліва ў глыбінцы, на жаль, мала ведаюць пра новыя выданні выдавецтва, а вось, напрыклад, з дапамогай «Звязды» яны змогуць «дайсці» да шматтысячнай чытацкай аўдыторыі, з дапамогай тэлебачання — да шматмільённай. За гэта асабліва ўдзячны сваім калегам.

ВАРТЫЯ ПЕРАВЫДААННЯ

«ЗВЯЗДА»:

— *Давайце пагаворым пра тое, выданні якой скіраванасці сёння карыстаюцца найбольшай папулярнасцю?*



Алена ПАЎЛАВА.



Уладзімір АНДРЫЕВІЧ.



Сяргей ПЕШЫН.

Сяргей Пешын:

— Колькі выдавецтваў — столькі і розных падыходаў у выданні кнігі. «Беларусь» выпускае навуковую і навукова-папулярную літаратуру — кнігі па культуры, гісторыі, мастацтве. Значная колькасць нашых аўтараў жылі ў канцы XIX — пачатку XX стагоддзя, яны ўжо не могуць удзельнічаць у аўтограф-сесіях.

Мы стараемся ладзіць прэзентацыі ў тых месцах, дзе зазвычай прысутнічаюць людзі, якія цікавяцца тэматыкай кнігі. Напрыклад, нядаўна ў музеі гісторыі горада Мінска прэзентавалі кнігу Сяргея Тарасова «Археалогія Беларусі». Час, таямніцы, скарбы, людзі». Сустрэча з аўтарам прайшла даволі плённа, завіталі тыя, хто цікавіцца гісторыяй і археалогіяй. А прэзентацыі ў кнігарнях у нас зазвычай праходзяць не вельмі ўдала — там лепш прадстаўляць сябе аўтарам мастацкай літаратуры.

Творцы мінулых стагоддзяў карыстаюцца папулярнасцю і ў сённяшніх чытачоў. Напрыклад, адна з апошніх нашых паспяховых кніг — гэта «Беларуская кухня», выдадзеная паводле матэрыялаў Нікіфароўскага. Гэта лідар продажаў, і мы перавыводзілі яе. Неаднаразова перавыводзілі і «Гісторыю Беларусі» Доўнар-Запольскага, якая не страчвае сваёй актуальнасці. Перавыводзілі таксама і «Літоўскую гаспадыню». Гэтыя кнігі праходзяць не як дзяржаўны заказ, а як самаакупныя. Ёсць і добрыя сучасныя аўтары, якія працуюць з гістарычнай тэматыкай, — гэта Сяргей Тарасаў, Мікола Плавінскі.

Алена Паўлава:

— Статыстыка — рэч упартая. Паказчыкі выпуску друкаванай прадукцыі ў 2017 годзе дэманструюць па-ранейшаму вялікую долю вучэбнай літаратуры ў сукупным аб'ёме выпуску — 51 % у агульнай колькасці выпушчанай прадукцыі і 76 % у сумарным тыражы. Развіццё нацыянальнай сістэмы адукацыі дыктуюць неабходнасць стварэння пад яе выпуск адпаведнай вучэбнай літаратуры. Павялічыўся ў параўнанні з мінулым годам выпуск літаратурна-мастацкіх, навукова-папулярных выданняў. На мой погляд, вельмі запатрабавана кніга для дзяцей, якая развівае і выходзіць.

Як куратар галіны кнігавыдання і кнігараспаўсюджвання, я шчаслівая тым, што на маё жыццё прыйшла такая знакавая дата, як 500-годдзе беларускага кнігадрукавання. Таму мяне вельмі парадаваў выпуск многіх тэматычных кніг, прысвечаных гэтаму юбілею: «Францыск Скарына, альбо Як да нас прыйшла кніга», «Асветнік з Полацка», «Кніжныя скарбы Беларусі» («Беларусь»); «Сусветная спадчына Францыска Скарыны» ў серыі «Энцыклапедыя рарытэтаў», энцыклапедыя «Францыск Скарына», «Кніжныя скарбы Беларусі», «Францыск Скарына — чалавек свету» («Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі»); «Францыск Скарына на мовах народаў свету» (Выдавецкі дом «Звязда») і іншыя. Выдатнымі кнігамі было адзначана 950-годдзе Мінска — фотаальбомы «Мінск скрозь стагоддзі» і «Мінск. Спадчына сталіцы Беларусі», кніга для дзяцей «Прагулкі па Мінску»... Мне радуе, што многія выдаўцы не зніжаюць узровень зместу праектаў і іх мастацка-графічнага афармлення. Асабліва хацелася б адзначыць работу дзяржаўных выдавецтваў «Беларусь», «Мастацкая літаратура», «Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі», выдавецкага дома «Беларуская навука», а таксама выдавецтваў прыватнай формы ўласнасці «Четырэ чверці», «Аверсэв», «Беловагрупп», «Кніжны дом», «Полиграфіка» і «Тэхналогія».

ЗАПАТРАБАВАНА ЗАМЕЖНАЯ КЛАСА НА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ

«ЗВЯЗДА»:

— *Цікава, наколькі ў той жа «Акадэмічнай» прадстаўлены беларускія кнігі, наколькі замежныя?*

Вольга Глухоўская:

— На сённяшні дзень у нас зніжаецца таваразварот расійскіх кніг, а беларускіх — павялічваецца. Гэта тэндэнцыя радуе — і найперш яна радуе пакупнікоў. Праца з беларускімі выданнямі робіць нас больш эканамічна незалежнымі. З расійскімі выданнямі напрамую працаваць мы не можам, бо аб'ём нашых заказаў не надта вялікі. Мы ж гандлюем найперш вучэбнай, навуковай, даведкай літаратурай, таксама добра прадстаўлены мастацкія творы. Калі выдаўцы завітаюць да нас, мы з задавальненнем раскажам ім, кнігі ў якім аб'ёме, фармаце цікавяць чытачоў.